

Óda Egy Magyar Parasztasszonyhoz

Irta: FALUDY GYÖRGY

Alkonytájt történt, Chalons-nál a Marne-on,
mikor hazulról elvitt a vonat,
hogy újra néztem, félig álmodóra
csukott szememmel sárga arcodat.
Mellém szegődöttél vándorol azóta,
s az éjszakákban gyakran láttalak,
Párisban, a Vincennes-i vár alatt,
germán bombák zaján a zöld Garonne
vizén és kinn az óceán-habon;
ott, hol kerestem s nem leltem hazát
az Alkazár előtt s Urzazát
lapos tetői közt az atlaszon,
a Bermudáknál, beril utakon,
s itt is, ha földalattin utazom,
hol az ajtónál ácsorog, míg rut
homályba visz a fülledt alagut,
arcom hevét a vashoz nyomva hön:
látlak, nyanya, mint akkor őszidőn,
mély ráncaiddal, mikbe a kemény
vénség úgy ült, mint barna televény,
látom kontyodát, macskátok agát
szemét és urad véres ludnyakát,
ahogy titeket akkor láttalak,
a kert előtt, a törpe fák alatt,
a vadszöllő pirjával vállatok
fölött, mikor megszálltam nálatok.
Igy nézlek most s a hosszú éjjelek
során elillott, régi éltedet
ugy pergetem, mint tűnő képeket:
és látlak, lábtól alvó kisleányt,
reggel ,mikor legyek fulánkja bánt,
szédres szája s pislogva szaporán,
avagy tovább, az országút porán,
az árokperti dőnghalak között,
hol kis bokádra réce köpdösött,
s amerre kancán, tyukon, vereben
lovagló szörnyként jött a szerelem.
Aztán dolgozni látlak a halál
ölen s míg csuklód izzad és kapál,
gyomlál, arat, kévét köt vagy kaszál
a dombtetőn már úgy ül a Aszály,
mint győztes koldus, leskelő halál,

vagy árvíz jön vagy fagy vagy jégverés
és ibolyanyíláskor éhezés,
mert szétvervén munkád csekély javát,
pusztítja, ölje úgy rohan reád
a természet, mint megvadult bika,
melyet legyőzni nem akadt iga:
irgalmas állam, könnyv, csatorna, sem
testvéri kéz, sem égi kegyelem.

A kép fordul tovább: előttem áll
nászod s az asztal deszkáján a tál,
hová úgy nyulnak az éhes kezek,
mint folyópartra vörös, gyökerek: —
vigadtak durva tréfáik szavával,
majd megnémultak s ez kedvükre rávall
s ülnek — harangszó szól az esten által
ritkán telt gyomruk néma bánatával
míg eltűntél uraddal a setét
s izzadt szobán, amelyben mécs sem ég,
s hol vágyatok betelt az ágyderék
festett fagömbje fényén, mely a holt
szobán az árva nársi fákyla volt.
S megint látlak dolgozni untalan
a gróf földjén s a dülő uttalan
sarán s azon töprengeni fénytelen
estéken, hogy a lét reménytelen,
mert nem lesz jószó, kedv, csak könny-
re könny,

csak munka, bánat, nyomor és közöny,
a kocsmában kinyilnak a kések,
egymásra nyilnak s az aratás
azé maradt, aki mulat s agarász,
és mindörökre így lesz már az élet,
s e földön, jobbágyföldön, hova nem
hullott, csak véred ezer even át,
elpusztulsz te s elpusztul unokád
s nem lesz a tiéd soha, sohasem.
Aztán látlak a hosszú tél után
sétálgatni vasárnap délután
a sirkertnél, hol a tavaszi ár
széthordta a sok roskatag keresztet,
s az öreg csósz mig kurta keze reszket,
a sordombok közt meggörnyedve jár,
s a fejfákat unottan visszahordja,

nem nézve, hogy melyik volt ki felett,
 mert holt szolgának ugys egyremegy;
 s látom fiad a kis Janit, fakó
 szemével őt kit megrugott a ló,
 s téged, mikor a temetés után
 megálsz a kék tükörnél a szobán,
 majd fel-lejárva a halott gyerek
 emlékét keresed, de nem leled,
 mert egy ingét elfödelték vele,
 s nem volt cipője, sem játékszere,
 sem könyve, sem nyakában ékszere,
 és így bolyongsz, zokogva, nyugtalan,
 míg feltűnik az alkony szinarany
 fényén a tükör sarkán egy kis folt,
 lekváros nyom, hol egykoron a holt
 játékos őt kis ujjá ottragadt,
 szétkent, sárgás és száradó maszat,
 mit könnyen mosna le egy rongydarab,
 de te állsz, nézed, mert ez a vigasz,
 a hagyaték, az emlék: — ennyi az,
 ami fiadból földi nyom maradt.
 S látlak tovább, amint a vén időt
 vevén öledbe, elfelejted őt,
 árnyat sem üzve már, mely elrohan,
 és látlak néha-néha boldogan,
 ha ének száll az estveli falun,
 s te udvarodban „mozdulatlanul”
 s hallgatva állsz a végső, sárga csik
 napfényben s néma-feketén, amíg
 a dalba — fájó, őszi üzenet —
 a hulló alma kopog ütemet.

Nem ennyi az, amit rólad tudok,
 de százszor többet tudunk rólatok,
 s amikor a régi, elmerült napok
 mélyén megláttam és hallottam ezt:
 arcom veres lett s úgy tévelyegtem
 Pétervására avagy Budapest
 uccáin, lázas, szikkadó torokkal
 jártam szobámban fel-alá, porokkal ..
 aludtam s írtam lázadó sorokkal,
 hogy e gyalázat ezer éve tart.
 Ezért esküdtünk fel, hogy a világ
 nem élhet így, ha türjük ezt tovább,
 ezért küzdöttünk, sápadt csillag alján,
 szakadt ruhában és az isten balján
 ezért bujdosunk szárazon s habon,
 s most köztünk viz van, melyben mély
 a gázló,
 magunk állunk: s mégse félts nagyon,
 mert velünk van az Igazság s a Zászló,
 Tavasz szelek kelnek lassu-lassan
 s habár soká fog folyni még a vér:

ha majd a füst eltűnik a magasban
 s talán a sors csak addig el nem ér —
 ha oszlik majd a tél fekete gyásza,
 s hozza a zarnokgyilkoló tavaszt,
 s a sovány magyar gebe is lerázza
 az ezeréves, felpuffedt lovast:
 a háboru zaján még, ha lehet
 s feléd tárván a testvéri kezét,
 nyugodt lélekkel és nem kérve bérünk
 alázatosan egy nap hazaérünk,
 s vállunk felett az örök magyar éggel,
 felosztott földön, hogy igaz igékkel
 járjunk, oktatva szünös-szüntelen,
 s frigyét kötvén mindennel, ki büntelen,
 s dolgozván bármi terhet ró is ránk
 a föld, mely csak lesz és nem volt
 hazánk, —
 hogy majd, ha ránk az örök béke int
 úgy nőjjenek fel siremlékeink
 az új ország fölé, mint égmagas fák,
 nem hogy nevünk tűnő hírét marasszak,
 de hogy bimbóid száz rügyét fakasszák
 tízszer megölt, százszor feltámadó,
 nem fáradó, folyóként áradó,
 utolsó nyertes, végső számadó,
 legyőzhetetlen, százszor szent Szabad-
 ság!

(New York, 1942 március hó)

